

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **P.**, so sídlom v B., zastúpenej spoločnosťou F., so sídlom v B., proti žalovanej **Slovenskej republike - Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Župné nám. č. 13, **o náhradu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 58 C 206/2012, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 29. novembra 2012 sp. zn. 14 Co 559/2012, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalobkyne **o d m i e t a .**

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Žalobou podanou 27. septembra 2012 na Okresnom súde Bratislava II sa žalobkyňa voči žalovanej domáhala náhrady majetkovej škody a nemajetkovej ujmy v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“). V žalobe medziiným uviedla, že predmetnú ujmu jej spôsobil nesprávnym úradným postupom Okresný súd Bratislava II, preto jeho sudcovia nemôžu danú vec prejednať a rozhodnúť. Vzhľadom na to žiadala, aby nadriadený súd rozhodol o prikázaní tejto veci inému súdu toho istého stupňa (§ 12 ods. 1 O.s.p.).

Okresný súd Bratislava II považoval žalobu v uvedenej časti za námietku zaujatosti jeho sudcov a spis po ich vyjadrení sa k argumentácii žalobkyne predložil na rozhodnutie Krajskému súdu v Bratislave (§ 16 ods. 1 O.s.p.), ktorý uznesením z 19. októbra 2012 sp. zn.

9 NcC 91/2012 (č.l. 21) rozhodol, že sudcovia Okresného súdu Bratislava II (uvedení vo výroku uznesenia) nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania tejto veci.

Okresný súd Bratislava II uznesením zo 4. októbra 2012 č.k. 58 C 206/2012-15 vyzval žalobkyňu na zaplatenie súdneho poplatku vo výške 66 € za námietku zaujatosti podľa položky č. 17a Sadzobníka súdnych poplatkov (ďalej len „Sadzobník“), ktorý tvorí prílohu zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len „zákon č. 71/1992 Zb.“).

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobkyne uznesením z 29. novembra 2012 sp. zn. 14 Co 559/2012 uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil. Z jeho odôvodnenia vyplýva, že sa stotožnil s názorom súdu prvého stupňa v tom, že z hľadiska obsahového v podanej žalobe išlo aj o námietku zaujatosti vznesenú proti sudcom Okresného súdu Bratislava II; za správny označil tiež následný postup súdu prvého stupňa pri vyrubení súdneho poplatku za námietku zaujatosti. Dodal, že sa stotožnil s názorom Ústavného súdu Slovenskej republiky vyjadreným v uznesení z 30. marca 2011 sp. zn. II. ÚS 124/2011, podľa ktorého vecné oslobodenie občianskeho súdneho konania od súdneho poplatku podľa § 4 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. sa nevzťahuje aj na súdny poplatok za vznesenie námietky zaujatosti podľa položky č. 17a Sadzobníka. Od povinnosti zaplatiť tento poplatok možno oslobodiť účastníka iba postupom podľa § 138 O.s.p. Vecné oslobodenie účastníka občianskeho súdneho konania od súdneho poplatku podľa § 4 zákona č. 71/1992 Zb. sa vzťahuje iba na súdny poplatok za návrh (§ 4 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb.), za odvolanie, dovolanie, návrh na obnovu konania, výkon rozhodnutia a exekúciu (§ 4 ods. 3 zákona č. 71/1992 Zb.).

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie. Navrhla, aby dovolací súd rozhodnutia súdov oboch nižších stupňov zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila tým, že v predmetnej veci sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, a že vo veci rozhodoval vylúčený sudca. Za nepodanie návrhu na začatie konania považovala nepodanie námietky zaujatosti, pretože to nebolo obsahom jej vôle. Neexistujúcu námietku zaujatosti nebolo možné spoplatniť. Rozhodovanie vylúčeným sudcom v konaní pred súdom prvého stupňa vyvodzovala z toho, že išlo o sudcu súdu, ktorého nezákonným postupom jej mala byť spôsobená žalovaná ujma. Vyčítala odvolaciemu súdu aj nesprávnosť jeho záveru, podľa ktorého sa vecné oslobodenie

konania od súdnych poplatkov nevzťahuje na súdny poplatok za vznesenie námietky zaujatosti.

Žalovaná sa k dovolaniu písomne nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená v zmysle § 241 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci rozhodol odvolací súd uznesením. Dovolanie je prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností [§ 109 ods. 1 písm. c/] na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. dovolanie je prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Dovoláním je napadnuté potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu, ktoré nevykazuje znaky uznesení uvedených v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p., proti ktorým zákon pripúšťa dovolanie. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Vzhľadom na obsah dovolania ako aj na zákonnú povinnosť skúmať, či napadnuté rozhodnutie nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. (§ 242 ods. 1 O.s.p.), zaoberal sa dovolací súd otázkou, či konanie netrpí niektorou z nich. V zmysle § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu

odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Žalobkyňa procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až d/ a f/ O.s.p. netvrdila a ich existenciu nezistil ani dovolací súd.

Žalobkyňa namietala vadu v zmysle § 237 písm. e/ O.s.p.

Nedostatok návrhu na začatie konania v zmysle ustanovenia § 79 ods. 1 prvá veta O.s.p. (tam, kde je takýto návrh potrebný) je neodstrániteľný nedostatok podmienky konania, ktorý v konečnom dôsledku vedie k zastaveniu konania v ktoromkoľvek jeho štádiu. Tento nedostatok zakladá vadu konania v zmysle ustanovenia § 237 písm. e/ O.s.p.

V predmetnej veci z obsahu spisu vyplýva, že žalobkyňa podala návrh na začatie konania (žalobu) 27. septembra 2012 a vychádzajúc z jeho obsahu (§ 41 ods. 2 O.s.p.) možno ustáliť, že žalobkyňa ním uplatnila nárok na náhradu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. a navrhla tiež prikázať vec inému súdu, z dôvodu, že sudcovia Okresného súdu Bratislava II sú z prejednávania a rozhodovania tejto veci vylúčení so zreteľom na ich pomer k veci a účastníkom konania. Ide teda o návrh (žalobu), ako procesnoprávny úkon účastníka konania, ktorou žalobkyňa uplatnila tak nárok vyplývajúci z právneho vzťahu medzi účastníkmi konania (žalobcom a žalovaným), ale súčasne (vzniesla) uplatnila aj námietku zaujatosti. V takomto prípade, z hľadiska spoplatnenia námietky zaujatosti, nevzniká vzťah medzi účastníkmi konania, ale vzniká vzťah osobitný finančno-právny (poplatkový) medzi poplatníkom a štátom, v ktorom návrh na začatie konania podľa § 79 ods. 1 O.s.p. nie je potrebný. Pre vznik tohto vzťahu je relevantné samotné uplatnenie námietky zaujatosti zo strany účastníka konania, pričom takáto námietka môže byť uplatnená buď samostatným podaním (v konaní, ktoré je už začaté) alebo môže tvoriť aj súčasť iného podania (tak ako v predmetnej veci bola uplatnená v návrhu na začatie konania – v žalobe). Prikázanie veci v zmysle ustanovenia § 12 ods. 1 O.s.p. prichádza do úvahy len vtedy, ak súd nemôže vo veci konať, lebo jeho sudcovia sú vylúčení. Za takýchto okolností musí byť vec prikázaná inému súdu. Nutná delegácia v zmysle citovaného zákonného ustanovenia je teda

„viazaná“ na ustanovenie § 14 ods. 1 O.s.p., z ktorého vyplývajú skutočnosti zakladajúce dôvod, pre ktorý je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Takáto námietka (a s ňou spojená nutná delegácia) nemôže byť predmetom samostatného súdneho konania, ale takého konania, ktoré sa vo veci už začalo na návrh (ako sa to stalo aj v predmetnej veci). Inak by sa sudcovia ani nemohli vyjadriť, či majú relevantný vzťah k veci, k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Bez konkrétnej veci, nemôžu byť ani účastníci konania, ani ich zástupcovia.

Možno ešte uviesť, že v občianskom súdnom konaní súd spravidla rozhoduje o viacerých parciálnych otázkach významných pre konanie (o povinnosti poplatníka zaplatiť súdny poplatok, námietke zaujatosti, ustanovení zástupcu, uložení poriadkovej pokuty, trovách konania, svedočnom a pod.). O týchto otázkach ale nerozhoduje v nejakom samostatnom (súbežne prebiehajúcom) konaní, ktoré by začínalo osobitným návrhom. Rozhodovanie o týchto otázkach predstavuje integrálnu súčasť jednotného občianskeho súdneho konania, v ktorom je podaný jediný návrh na začatie konania – žaloba. Aj vtedy, keď súd rozhoduje o námietke zaujatosti vznesenej účastníkom (pokiaľ bola podaná) alebo o povinnosti účastníka (poplatníka) zaplatiť súdny poplatok, rozhoduje ako súd v konaní, ktoré začalo podaním návrhu na začatie konania (žaloby). Len ak takéto občianske súdne konanie ako celok prebehlo napriek tomu, že sa nepodal návrh na jeho začatie (žaloba), hoci bol podľa zákona potrebný, ide o procesnú vadu v zmysle § 237 písm. e/ O.s.p.

Tvrdenie, že v danom prípade sa nepodal návrh na začatie konania (keď žalobkyňa nevzniesla námietku zaujatosti voči sudcom), nenapĺňa skutkovú podstatu ustanovenia § 237 ods. 1 písm. e/ O.s.p.; dovolateľka ním totiž zamieňa stav, keď nebol podaný žiadny návrh na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný, s takým procesným stavom, v ktorom konanie bolo (podaním žaloby) riadne začaté a v jeho rámci bol vyrubený príslušný súdny poplatok.

Dôvodnou nebola ani námietka dovolateľky, že v konaní pred súdom prvého stupňa rozhodoval (a teda, že uznesenie o poplatkovej povinnosti vydal) vylúčený sudca. I keď ustanovenie § 14 ods. 1 O.s.p. spája vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti, nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa tohto ustanovenia predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý

svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Vzhľadom na to možno vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci len celkom výnimočne a len zo skutočne závažných dôvodov, ktoré sudcovi zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom, objektívne, nezaujato a spravodlivo. Samotný subjektívny názor účastníka konania, že v osobe určitého sudcu sú dané okolnosti vylučujúce ho z prejednávania a rozhodovania veci, nezakladá ešte (bez ďalšieho) dôvod pre legitímne obavy z jeho nestranného a nezaujatého rozhodovania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už v iných veciach vyslovil názor, že dôvod na vylúčenie sudcu nezakladá sama skutočnosť, že sudca má prejednať a rozhodnúť vec, v ktorej žalovaným je súd, na ktorom tento sudca vykonáva súdnictvo (viď napríklad uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. mája 2010 sp. zn. 3 Nc 14/2010). Nadväzujúc na tento názor dovolací súd pre účely preskúmavanej veci konštatuje, že dôvodom na vylúčenie sudcu nie je bez ďalšieho ani to, že vykonáva súdnictvo na súde, ktorý údajne (podľa tvrdenia žalobkyne) svojím nesprávnym úradným postupom v inej právnej veci založil zodpovednosť žalovanej za majetkovú a nemajetkovú ujmu v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z.

Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalobkyne nemožno vyvodiť z § 239 O.s.p., ani z § 237 O.s.p. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolanie žalobkyne odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako procesne neprípustné. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým uznesením odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní úspešnej žalovanej vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobkyni, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky jej však trovy dovolacieho konania nepriznal z dôvodu, že nepodala návrh na ich priznanie (§ 151 ods. 1 O.s.p.), navyše žalovanej ani žiadne trovy v dovolacom konaní nevznikli.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. apríla 2013

**JUDr. Martin Vladik, v.r.
predseda senátu**

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová